

Rozwiązanie zadania laboratoryjnego

Przykładowe rozmieszczenie substancji:

1	węglan amonu
2	chlorek baru
3	siarczan(VI) miedzi(II)
4	siarczan(VI) cynku
5	chlorek glinu
A	kwas etanowy
B	propano – 1,2,3 – triol
C	glukoza

a. Barwa roztworów, rozpuszczalność w wodzie i odczyn a rozmieszczenie substancji	Pkt
Tylko jeden roztwór (3) jest niebieski – znajduje się tam sól miedzi (CuCl_2 , CuSO_4).	1
Roztwory w probówkach 2, B, C, mają odczyn obojętny. W próbówce 2 jest prawdopodobnie BaCl_2 – jedyna rozpuszczalna sól baru nie ulegająca hydrolizie. W probówkach B i C znajdują się glukoza i propano – 1,2,3 – triol.	2
Roztwory o odczynie kwasowym znajdują się w probówkach A (kwas etanowy), 4, 5, (ZnCl_2 , ZnSO_4 , NH_4Cl , AlCl_3 , $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$).	1
Roztwór o odczynie zasadowym znajduje się w próbówce 1 – jest to prawdopodobnie $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$ – sole NH_4Cl oraz $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ miałyby odczyn kwasowy.	1
b. Plan analizy	
Za pomocą NaOH i papierka uniwersalnego odszukać jon NH_4^+ w próbówce 1. Roztworem amoniaku podzielać na pozostałe bezbarwne roztwory soli i wykryć obecność kationu cynku w próbówce 4 (jako jedyny tworzy z nadmiarem amoniaku rozpuszczalny w wodzie związek).	1
Roztworem o odczynie kwasowym z próbówki A podzielać na roztwór soli 1 zawierającej jon NH_4^+ (wydzielają się pęcherzyki bezbarwnego, bezwonnego gazu). Potwierdza to obecność jonu węglanowego, a zarazem roztworu $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$ w próbówce.	0,5
Roztworem KMnO_4 podzielać na zakwaszony za pomocą H_2SO_4 roztwór soli w próbówce 4 w celu potwierdzenia lub zaprzeczenia występowania jonu chlorkowego. Próba negatywna –	1,5

roztwór musi zawierać jon siarczanowy(VI). Takie same próby z KMnO_4 i H_2SO_4 wykonać na roztworach 2 , 3 i 5 w celu identyfikacji jonu chlorkowego. Roztwór w próbówce 3 prawdopodobnie zawiera anion SO_4^{2-} , co należy potwierdzić w reakcji z roztworem zawierającym jon Ba^{2+} .	
Wytrącić osady $\text{Cu}(\text{OH})_2$ za pomocą roztworu z próbówki 3 oraz NaOH i podzielać na te osady roztworami z próbek B i C , na początku na zimno a potem na gorąco – identyfikacja i odróżnienie propano – 1,2,3 – triolu od glukozy.	2
Za pomocą roztworu NaOH odróżnić kationy Ba^{2+} i Al^{3+} w próbkach 2 i 5 . Można też potwierdzić obecność jonu Ba^{2+} w próbówce 2 za pomocą roztworu H_2SO_4 .	1

c. Identyfikacja roztworów

Nr prob	Wykryto	Uzasadnienie	Pkt
1	$(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$	Bezbarwny, odczyn zasadowy + zas. $\rightarrow$ niebieskie zab. pu. + pr A $\rightarrow$ wydziela się bezbarwny, bezwonny gaz	1,5
2	BaCl_2	Bezbarwny, odczyn obojętny + H_2SO_4 + KMnO_4 $\rightarrow$ fioletowy r-r odbarwia się, pj. barwi się na granatowo + zas. $\rightarrow$ wytrąca się biały osad nierozp. w nadmiarze (zmętnienie) (+ H_2SO_4 $\rightarrow$ wytrąca się biały osad nierozp. w nadmiarze)	1,5
3	CuSO_4	Niebieski, odczyn kwasowy + zas. $\rightarrow$ niebieski osad nierozp. w nadmiarze + pr 2 $\rightarrow$ biały osad	1,5
4	ZnSO_4	Bezbarwny, odczyn kwasowy + am. $\rightarrow$ biały osad rozp. w nadmiarze am. + pr 2 $\rightarrow$ biały osad	1,5

5	AlCl ₃	Bezbarwny, odczyn kwasowy + zas. → biały osad rozp. w nadmiarze + H ₂ SO ₄ + KMnO ₄ → fioletowy r-r odbarwia się, pj. barwi się na granatowo	1,5
A	CH ₃ COOH	Bezbarwny, odczyn kwasowy + pr 1 → wydziela się bezbarwny, bezwonny gaz	1
B	propano – 1,2,3 – triol	Bezbarwny, odczyn obojętny + pr 3 + zas. → szafirowy roztwór, po ogrzaniu bz.	1
C	glukoza	Bezbarwny, odczyn obojętny + pr 3 + zas. → szafirowy roztwór, po ogrzaniu wytrąca się ceglastoczerwony osad	1

d. Równania reakcji

Lp	Numery próbek	Równanie reakcji	Pkt
1	prob 1 + NaOH	$\text{NH}_4^+ + \text{OH}^- \xrightarrow{\Delta T} \text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O}$, pap. uniw. $\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{NH}_4^+ + \text{OH}^-$	0,5
2	prob. 1 + prob. A	$2 \text{CH}_3\text{COOH} + \text{CO}_3^{2-} \rightarrow \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2 + 2 \text{CH}_3\text{COO}^-$	0,25
3	prob. 2 (5) + H ₂ SO ₄ + KMnO ₄	$10 \text{Cl}^- + 2 \text{MnO}_4^- + 16 \text{H}^+ \xrightarrow{\Delta T} 5 \text{Cl}_2 + 2 \text{Mn}^{2+} + 8 \text{H}_2\text{O}$ $\text{Cl}_2 + 2 \text{I}^- \rightarrow 2 \text{Cl}^- + \text{I}_2$ reakcja na papierku jodoskrobiowym	0,5
4	prob. 3 + NaOH	$\text{Cu}^{2+} + 2 \text{OH}^- \rightarrow \text{Cu}(\text{OH})_2$ niebieski osad	0,25
5	prob. 2 + prob. 3,4 lub H ₂ SO ₄	$\text{Ba}^{2+} + \text{SO}_4^{2-} \rightarrow \text{BaSO}_4$, biały osad	0,25
6	prob. 4 + NH ₃ ·H ₂ O	$\text{Zn}^{2+} + 2 \text{NH}_3 \cdot \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Zn}(\text{OH})_2 + 2 \text{NH}_4^+$ $\text{Zn}(\text{OH})_2 + 4 \text{NH}_3 \cdot \text{H}_2\text{O} \rightarrow [\text{Zn}(\text{NH}_3)_4]^{2+} + 2 \text{OH}^- + 4 \text{H}_2\text{O}$	0,5

7	prob. 5 + NaOH	$\text{Al}^{3+} + 3 \text{OH}^- \rightarrow \text{Al}(\text{OH})_3, \text{ biały osad}$ $\text{Al}(\text{OH})_3 + \text{OH}^- \rightarrow [\text{Al}(\text{OH})_4]^-$	0,5
8	prob. B + prob. 3 + NaOH	$\begin{array}{c} \text{CH}_2\text{—OH} \\ \\ \text{HC—OH} \\ \\ \text{CH}_2\text{—OH} \end{array} + \text{Cu}(\text{OH})_2 \longrightarrow \begin{array}{c} \text{CH}_2\text{—OH} \\ \\ \text{HC—O} \\ \quad \diagup \quad \diagdown \\ \text{CH}_2\text{—O} \quad \text{Cu}(\text{OH})_2 \\ \quad \quad \quad \\ \quad \quad \quad \text{H} \end{array}$	0,25
9	prob. C + prob. 3 + NaOH	$\begin{array}{c} \text{CHO} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{HO—C—H} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{CH}_2\text{OH} \end{array} + \text{Cu}(\text{OH})_2 \longrightarrow \begin{array}{c} \text{CHO} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{HO—C—H} \\ \\ \text{H—C—O} \\ \quad \diagup \quad \diagdown \\ \text{H—C—O} \quad \text{Cu}(\text{OH})_2 \\ \quad \quad \quad \\ \quad \quad \quad \text{H} \\ \\ \text{CH}_2\text{OH} \end{array}$ $\begin{array}{c} \text{CHO} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{HC—C—H} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{CH}_2\text{OH} \end{array} + 2\text{Cu}(\text{OH})_2 \xrightarrow{\Delta} \begin{array}{c} \text{COOH} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{HO—C—H} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{H—C—OH} \\ \\ \text{CH}_2\text{OH} \end{array} + \text{Cu}_2\text{O} + 2\text{H}_2\text{O}$	0,5